

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 219/2024-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej JUDr. Rastislavom Cestickým, advokátom, Palackého 1, Košice, proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Košice-okolie č. k. 1 Pn 215/23/8806-6 z 19. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**
2. Okresná prokuratúra Košice-okolie **je p o v i n n á** nahradiť sťažovateľke trovy konania **530,86 eur**, ktoré zaplatí jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a označeným uznesením okresnej prokuratúry, ktorým bola zamietnutá jej sťažnosť proti uzneseniu o odmietnutí jej trestného oznámenia ako oneskorene podaná. Sťažovateľka navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie a priznať náhradu trov konania.
2. Uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 219/2024-17 z 24. apríla 2024 bola jej ústavná sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresnej prokuratúry prijatá na ďalšie konanie.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľka podala prostredníctvom právneho zástupcu/splnomocnenca trestné oznámenie o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že konkrétny páchatel' mohol spáchať skutok, ktorý možno právne kvalifikovať ako prečin poškodzovania cudzej veci, prípadne iné súvisiace trestné činy. Okresná prokuratúra odstúpila toto trestné oznámenie Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru v Košiciach-okolie, obvodnému oddeleniu Policajného zboru Čaña. Príslušný poverený pracovník obvodného oddelenia Policajného zboru uznesením ČVS: ORP-401/ČA-KS-2023 zo 14. júla 2023 podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku vec odmietol, pretože bol toho názoru, že nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku.

4. Proti uzneseniu podala sťažovateľka 8. augusta 2023 prostredníctvom právneho zástupcu/splnomocnenca podľa § 197 ods. 3 Trestného poriadku v zákonnej lehote sťažnosť pre nesprávnosť jeho výroku, ktorú následne 11. augusta 2023 odôvodnila. Okresná prokuratúra napadnutým uznesením z 19. septembra 2023 podanú sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zamietla ako podanú oneskorene z dôvodu, že sťažovateľke bolo uznesenie o odmietnutí veci doručené 21. júla 2023 a sťažnosť podala prostredníctvom zvoleného právneho zástupcu až 8. augusta 2023, a teda nie do troch dní odo dňa oznámenia uznesenia, a bola toho názoru, že lehota na podanie sťažnosti sťažovateľke uplynula 26. júla 2023.

5. Okresná prokuratúra však podľa sťažovateľky opomenula, že jej trestné oznámenie bolo podané prostredníctvom splnomocnenca, ktorý sa zúčastňoval úkonov v predprípravnom konaní a tomuto splnomocnencovi bolo uznesenie o odmietnutí veci doručené 5. augusta 2023, a teda sťažnosť ním podaná 8. augusta 2023 bola podaná v zákonom stanovenej lehote. Zároveň sťažovateľka poukázala na § 179 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého ak sa uznesenie doručuje a osoba má splnomocnenca, doručuje sa len splnomocnencovi. Vzhľadom na uvedené považuje napadnuté uznesenie okresnej prokuratúry za arbitrárne, ktorým došlo k porušeniu označených základných práv. O sťažovateľkou podanej sťažnosti malo byť podľa jej presvedčenia meritórne rozhodnuté.

6. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie uložila prokurátorka Okresnej prokuratúry Košice-okolie (ďalej len „okresná prokuratúra“) pokynom č. k. 1 Pn 215/23/8806-14 z 24. mája 2024 podľa § 230 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku (ďalej len „pokyn“) poverenému príslušníkovi začať trestné stíhanie podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku vo veci podozrenia z prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona. Uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach-okolie, odboru poriadkovej polície, obvodného oddelenia Policajného zboru Čaña ČVS: ORP-401/ČA-KS-2023 z 29. mája 2024 bolo vo veci trestného oznámenia sťažovateľky začaté trestné stíhanie.

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľky

7. Za okresnú prokuratúru predložila na výzvu ústavného súdu vyjadrenie Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“), ktorá oznámila, že prokurátorka okresnej prokuratúry aj z vlastnej iniciatívy uložila pokynom č. k. 1 Pn 215/23/8806-14 z 24. mája 2024 poverenému príslušníkovi začať trestné stíhanie podľa § 199 ods. 1 Trestného poriadku vo veci podozrenia z prečinu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona, a to so zreteľom na skutočnosti uvádzané v jej sťažnosti podanej proti uzneseniu povereného

príslušníka o odmietnutí trestného oznámenia. Dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní naďalej realizuje okresná prokuratúra pod sp. zn. 2 Pv 224/24/8806.

8. Generálna prokuratúra poukázala na skutočnosť, že ak policajný orgán odmietne trestné oznámenie podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku a prokurátor vykonávajúci dozor nad zachovávaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania zamietne sťažnosť oprávnenej osoby z akéhokoľvek dôvodu, nebráni tomu, aby kedykoľvek po tomto právoplatnom rozhodnutí bolo znovu preskúmané trestné oznámenie podávateľa a prijaté adekvátne opatrenia, napríklad začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie. V aplikačnej praxi to znamená, že o trestnom oznámení môže byť kedykoľvek (z vlastnej iniciatívy orgánov činných v trestnom konaní alebo z podnetu oznamovateľa či poškodeného), spravidla však po zistení nových dôkazov alebo skutočností, pokračované. Aj vo veci sťažovateľky teda trestné konanie o jej trestnom oznámení pokračuje, a to bez ohľadu na pôvodné odmietnutie jej trestného oznámenia.

9. Vzhľadom na skutočnosť, že aktuálne už netrvá zásah do práva sťažovateľky na inú právnu ochranu, prichádza podľa generálnej prokuratúry do úvahy aplikácia doktríny „*mootness*“, teda ak v priebehu konania zanikne podstata sporu a vyhovenie ústavnej sťažnosti by už nemalo žiadnu relevanciu.

10. Sťažovateľka sa na výzvu ústavného súdu k vyjadreniu odporcu v stanovenej lehote nevyjadrila.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresnej prokuratúry, ktorým bola sťažnosť sťažovateľky zamietnutá ako oneskorene podaná bez meritórneho prejednávania, ktorého dôvodom bolo podľa sťažovateľky nesprávne ustálenie počiatku plynutia 3-dňovej lehoty na podanie sťažnosti.

12. Právo na začatie alebo vedenie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv (II. ÚS 340/2014, II. ÚS 620/2016). Rovnako súčasťou tohto práva nie je ani povinnosť orgánu štátu kvalifikovať konanie, v ktorom sťažovateľ vidí porušenie svojich práv, ako trestný čin. Sťažovateľ ako oznamovateľ trestného činu mal zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa jeho oznámením či sťažnosťou kompetentný orgán zaoberal. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal jeho predstave. Oznamovateľ má právo byť oboznámený s opatreniami prijatými na základe jeho oznámenia a má tiež právo žiadať prokurátora o preskúmanie postupu vyšetrovateľa po podaní oznámenia. Procesným oprávneniam oznamovateľa (poškodenej osoby) však nezodpovedá aj povinnosť orgánov činných v trestnom konaní začať trestné konanie na základe jeho oznámenia. Inak povedané, právo na súdnu ochranu nie je možné vykladať tak, že by garantovalo úspech v trestnom konaní či zaručovalo právo na rozhodnutie, ktoré zodpovedá predstavám sťažovateľa (III. ÚS 372/2017, III. ÚS 237/2021, III. ÚS 373/2024).

13. O porušení základných práv možno uvažovať len v prípade, ak by orgány činné v trestnom konaní nevenovali trestnému oznámeniu sťažovateľa pozornosť, ktorú vyžaduje zákon, s tým, že ich skutkové a právne závery môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (III. ÚS 373/2024, IV. ÚS 304/2024).

14. Ako z uvedenej ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, ani v tomto prípade nemá ústavný súd ambíciu zasahovať do spôsobu, akým orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili skutočnosti obsiahnuté v trestnom oznámení a dôkazy, na základe trestného oznámenia realizované. Inak povedané, ústavný súd netvrdí, že v prípade sťažovateľky malo byť začaté trestné stíhanie alebo dokonca vznesené obvinenie. Toto posúdenie patrí orgánom činným v trestnom konaní. Ústavný súd však v týchto prípadoch hodnotí, či sa orgány činné v trestnom konaní trestným oznámením riadne zaoberali a či prípadná sťažnosť oznamovateľa proti rozhodnutiu vyšetrovateľa o odmietnutí trestného oznámenia bola riadne preskúmaná. Situáciu, v ktorej dozorový prokurátor odmietne sťažnosť oznamovateľa (sťažovateľky) z procesných dôvodov pre zmeškanie lehoty, hoci takýto dôvod na zamietnutie sťažnosti nie je daný (lehota na podanie sťažnosti plynula od doručenia uznesenia splnomocnencovi sťažovateľky, teda sťažnosť bola podaná v lehote) a sťažnosť oznamovateľa nie je meritórne preskúmaná, nemožno podľa ústavného súdu považovať za riadne zaoberanie sa trestným oznámením a následnou sťažnosťou, ktoré by napĺňalo obsah základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

15. Na uvedenom konštatovaní nič nemení ani vyjadrenie generálnej prokuratúry, v ktorom uvádza, že právoplatné rozhodnutie o odmietnutí trestného oznámenia nepredstavuje *res iudicata* a že v trestnom konaní možno aj bez zrušenia tohto rozhodnutia ďalej pokračovať, pretože sama generálna prokuratúra uvádza, že v aplikačnej praxi to znamená, že o trestnom oznámení môže byť kedykoľvek (z vlastnej iniciatívy orgánov činných v trestnom konaní alebo z podnetu oznamovateľa či poškodeného), spravidla však po zistení nových dôkazov alebo skutočností, pokračované. Je ťažké si v reálnych okolnostiach predstaviť, že orgány činné v trestnom konaní z vlastnej iniciatívy (a teda bez zásahu alebo pokynu nadriadeného orgánu) začnú trestné stíhanie vo veci, ktorú už raz samy odmietli. Nemožno predsa od oznamovateľa trestnej činnosti alebo poškodeného očakávať, že pre účely dosiahnutia realizácie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu budú svoje trestné oznámenie opakovať a zároveň budú schopní v ňom označiť nové skutočnosti a dôkazy, lebo tie ani nemusia existovať.

16. Vo veci sťažovateľky však po výzve ústavného súdu na vyjadrenie sa k prijatej ústavnej sťažnosti dozorová okresná prokurátorka vydala pokyn poverenému príslušníkovi začať vo veci trestného oznámenia sťažovateľky trestné stíhanie. Trestné stíhanie bolo začaté uznesením z 31. mája 2024. S obdobnou procesnou situáciou, keď reakciou na prijatie ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu o zastavení trestného stíhania bol pokyn generálneho prokurátora podriadenej prokuratúre opätovne začať trestné stíhanie, bol ústavný súd konfrontovaný viackrát. Dospel k záveru, že absentuje možnosť bezprostredného a trvajúceho zásahu, ktorý by mohol mať vplyv na pozíciu sťažovateľky (I. ÚS 347/2019, IV. ÚS 242/08, III. ÚS 875/2016, III. ÚS 222/2023).

17. Z pohľadu ústavného súdu je situácia v prípade podaného trestného oznámenia sťažovateľky celkom rovnaká, keďže možné spáchanie trestného činu proti právam sťažovateľky bude ďalej predmetom trestného stíhania. Skutočnosť, že okresná prokurátorka dala poverenému príslušníkovi pokyn a následne sa v trestnej veci sťažovateľky znova začalo trestné stíhanie, vylučuje možnosť vyhovieť jej ústavnej sťažnosti, keďže týmto pokynom zanikajú účinky uznesenia o odmietnutí trestného oznámenia. V okolnostiach daného prípadu by tak eventuálne vyhovieť ústavnej sťažnosti nemalo vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresnej prokuratúry žiadnu právnu relevanciu. Z pohľadu ústavného nie je daná podmienka bezprostredného a trvajúceho zásahu do ústavných práv sťažovateľky. S ohľadom na princíp minimalizácie zásahov do prebiehajúcich

konaní orgánov verejnej moci a princíp subsidiarity tak, ako vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, je daný dôvod na to, aby ústavnej sťažnosti sťažovateľky nebolo vyhovené. To sťažovateľke nebráni v tom, aby opakovane namietala porušenie svojich ústavných práv pri ďalšom skončení trestného stíhania.

IV.

Trovy konania

18. Ústavná sťažnosť bola podaná dôvodne a k náprave v ochrane sťažovateľkinho základného práva došlo až po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Preto ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 530,86 eur vrátane DPH.

19. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3 vyhlášky), a to za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 208,67 eur) realizované v roku 2023 s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 12,52 eur). Ústavný súd priznanú odmenu zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), t. j. o sumu 88,47 eur, keďže zistil, že právny zástupca sťažovateľky je platcom DPH.

20. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresná prokuratúra povinná uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu